

Opas barokkitrumpetin käyttöön modernissa sin- foniaorkesterissa

Sibelius-Akatemia/ Vanhan musiikin osasto

Miikka Saarinen 2014

SIBELIUS-AKATEMIA

Tiivistelmä

Seminaarityö

Työn nimi Opas barokkitrumpetin käyttöön modernissa sinfoniaorkesterissa	Sivumäärä 33
Tekijä(t) Miikka Saarinen	Lukukausi Kevät 2014
Koulutusohjelma Vanha musiikki	Suuntautumisvaihtoehto
Osasto Klassisen musiikin osasto	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Perehdyn tässä lopputyössäni barokkitrumpettiin ja sen soittamiseen modernin sinfoniaorkesterin osana. Työni on suunnattu kaikille niille orkestereissa työskenteleville trumpeteille, trumpetinsoiton opiskelijoille, sekä trumpetinsoittoa opettaville, jotka haluavat laajentaa osaamistaan barokkitrumpetin soittamisen suuntaan. Opas toimii tietolähteenä myös muille luonnonvaskien soittamisesta ja toimintaperiaatteista kiinnostuneille.</p> <p>Esittelen työssäni erilaisia instrumenttivaihtoehtoja, barokkitrumpetin modernissa sinfoniaorkesterissa tarvitsemää välineistöä, sekä barokkitrumpetille sopivaa harjoitusmateriaalia ja kirjallisuutta. Painotukseni on klassismin ajan orkesterikirjallisuuden soittaminen barokkitrumpetilla. Sivuan kuitenkin myös barokin ajan musiikin soittamista periodisoittimella, sekä luonnontrumpetteja yleisellä tasolla.</p>	
Hakusanat Barokkitrumpetti, Periodisoittimet, Vaskipuhaltimet, Trumpetti, Sinfoniaorkesterit, Klassismi, Vanha musiikki, Soitonoppaat	
Muita tietoja	

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	4
2. LUONNONTRUMPETIN HISTORIAA	7
3. BAROKKITRUMPETTI	11
3.1 SOITINVALMISTAJIA JA -TYYLEJÄ	11
3.2. LUONNONSÄVELSARJA JA KOLMIREIKÄISEN BAROKKITRUMPETIN (SAKSALAISEN MALLIN) SORMITUKSET	15
3.2.1 NELIREIKÄISEN (ENGLANTILAISEN) BAROKKITRUMPETIN SORMITUKSET	16
3.3 BAROKKITRUMPETIN ORKESTERIOHJELMISTO	17
4. SINFONIAORKESTERISSA TARVITTAVA VÄLINEISTÖ	18
4.1 SOITINTYYPIN VALITSEMINEN	18
4.2 VIRITYSSANGAT JA SUUPUTKET	18
4.3 SOITTIMEN KELLO	19
4.5 MUU VÄLINEISTÖ.....	21
4.6 BAROKKITRUMPETIN HUOLTO JA HIENOSÄÄTÖ.....	21
5. VIRITYSTASOT	23
6. BAROKKITRUMPETIN SOITTAMINEN	25
6.1 SOITTOASENTO	25
6.2 ÄÄNENTUOTTO	26
6.3 ARTIKULAATIO.....	27
6.4 SORMITEKNIikka.....	28
7. KIRJALLISUUTTA	30
8. KIITOKSET	32
9. LÄHTEET	33

1. Johdanto

Ennen romantiikan aikaa sävelletyssä sinfoniaorkesterikirjallisuudessa vaskisoitinten rooli on moderneilla soittimilla soitettaessa ongelmallinen. Nykyaikaiset vaskisoittimet on suunniteltu aikamme suurikokoisten sinfoniaorkesterien, big bandien ja puhallinorkestereiden äänenvoimakkuudelle. Tämän vuoksi voimakkaiden sointivärien tuottaminen niillä aiheuttaa klassismin ajan ja sitä vanhempaa musiikkia soitettaessa helposti ongelmia koko orkesterin soinnin tasapainossa. Jotta saavutetaan oikeanlainen äänenväri, vaskia joudutaan siis soittamaan niin voimakkaasti, että niiden ääni peittää alleen muut instrumentit. Usein tämä johtaa vaskien äänenvoimakkuuden hiljentämiseen ja halutun karakterin menettämiseen.

Soinnin tasapainon, eli ”balanssin”, ongelma on kärjistynyt historiallisesti valistuneiden tulkintojen pienempien ja näin ollen pienempiäänisten jousisektioiden myötä. Pyrkimys vanhan musiikin liikkeen tutuiksi tekemiin soinnillisiin ja tulkinnallisiin hyveisiin myös moderneissa sinfoniaorkesteereissa on osaltaan ollut hankaloittamassa orkesteritrumpetistien elämää. Moderneilla ”sankarivaskilla” on hyvin vaikeaa vastata josten ja puupuhaltimien henkäysmäisiin artikulaatioihin, läpikuultavaan sointiin ja äärimmäisiin pianissimoihin. Tämän takia onkin klassismin ja sitä varhaisempaa musiikkia soitettaessa perusteltua sekoittaa moderniin jousistoon ja puupuhaltimiin luonnonvaskia, joille ennen 1800-luvun alkupuolta sävelletty ja osa sitä myöhäisemmästäkin ohjelmistosta on alun perin myös kirjoitettu. Luonnonvaskisoitinten pehmeämpi sointiväri ja pienemmissä äänenvoimakkuuksissa saavutettava fortissimosävy auttavat merkittävästi orkesterin soinnin tasapainon saavuttamisessa. Lisäksi näiden orkesteriteosten esittäminen muuttuu vaskisoittajan näkökulmasta mielekkäämmäksi ja vapautuneemmaksi, kun liiallisen äänenvoimakkuuden varomisen sijaan voidaan keskittyä fraseeraukseen, sekä dynaamiseen ja soinnilliseen variointiin. Koska klassismin orkesterissa trumpetit muodostavat sektion

yhdessä patarumpujen kanssa, on myös pienempien ja pienempiäänisten patarumpujen käyttö suotavaa. Tämä helpottaa sektion sisäisen tasapainon löytymistä ja selkeyttää trumpetti-patarumpusektion artikulaatiota. Kaikkein viimeistellyin kokonaisuus saadaan jos myös käytettävät käyrätorvet ja mahdolliset pasuunat ovat periodisoittimia.

Luonnonvaskisoitinten käyttämistä voidaan tietysti pitää myös kehityksen vastaisena, jopa taantumuksellisena toimintana. Miksi ajaa kilpaa hevosella jos tarjolla on myös huippuunsa viritetty formula-auto? Miksi soittajan pitäisi vaikeuttaa työtänsä? Miksi mennä ehdoin tahdoin ”kiksailemaan” julkisesti? Barokkitrumpetin valitseminen soitettaessa klassismin ajan orkesteriteoksia voi kieltämättä muuttaa näennäisen helpon orkesteristemman soittajalle hyvinkin haastavaksi. ”Kiksien” riski kasvaa väistämättä, kun tartutaan modernin instrumentin sijasta barokkitrumpettiin. Joku saattaa pitää tätä mahdottomana asiana hyväksyä. Työssäni orkesteritrumpetistina ja soittaessani barokkitrumpetistina periodisoitinkokoonpanoissa olen kuitenkin päätenyt siihen, että barokkitrumpetin käyttämisen myötä äänenvärissä, artikulaatiossa, fraseerauksessa ja orkesterin balanssissa saavutettavat edut ovat huomattavasti tärkeämpi asia, kuin soittimen aiheuttamat satunnaiset ongelmat. Koen että barokkitrumpeteilla soitettaessa pystyn olemaan helpommin mukana orkesterin soittotavassa ja itse musiikissa sen sijaan, että kokisin olevani jonkinlainen pakollinen häiriötekijä, joka kapellimestarin täytyy yrittää pitää aisoissa. Vapautuneen fraseerauksen myötä olen kokenut myös nauttivani soittamisesta enemmän. Työkaluvalikoimamme laajentuminen on mielestäni suuri rikkaus, mikä olisi hölmöä jättää hyödyntämättä. Hevososen valitseminen formulakisoihin olisi typeryyttä, mutta niin olisi myös formula-autolla laukakakilpailuun osallistuminen.

Tässä seminaarityössäni perehdyn barokkitrumpettiin, sen soittamiseen modernin trumpetin sivusoittimena ja barokkitrumpetin käyttämiseen osana nykyaikaista sinfoniaorkesteria. Olen soittanut trumpettia Radion

sinfoniaorkesterissa vuodesta 2008 ja sitä ennen työskentelin freelancerina mm. Tapiola sinfoniattassa ja Sinfonia Lahdessa. Sinfoniaorkesterityön lisäksi soitan säännöllisesti barokkitrumpetistina erilaisissa vanhan musiikin yhtyeissä ja orkestereissa. Suuri osa tästä seminaarityöstäni perustuukin näihin omiin kokemuksiini orkesteritrumpetistina.

2. Luonnontrumpetin historiaa

Erilaisia trumpetin kaltaisia soittimia on soitettu monissa kulttuureissa ympäri maailman jo tuhansia vuosia. Soittimia on tehty ainakin eläinten sarvista, puusta, tuohesta ja erilaisista metalleista. Usein trumpetti on liittynyt kuuluvuutensa ja näyttävyytensä myötä merkinantoon, sotaan, jumaluuteen ja juhlaan. Merkinanto ja fanfaarisoitimesta taidemusiikin instrumentiksi trumpetti alkoi vakiintua 1500-luvun Euroopassa, erityisesti Italiassa. Soittimen käyttö monipuolistui 1600-luvun aikana ja trumpetillemme alettiin säveltää solistista soitettavaa. 1600-luvulla julkaistiin myös ensimmäiset trumpettikoulut italialaisten Cesare Bendinellin ja Girolamo Fantinin toimesta. (Tarr 1999.) Soitinkonserttoperinteen syntyessä 1600-luvun lopulla trumpetti olikin jo mukana keskeisenä instrumenttina. Huippunsa luonnontrumpetin soittamisen ja sille säveltämisen taito saavutti 1700-luvun alkupuoliskolla, jolloin esimerkiksi Bach sävelsi teoksia, jotka hyödynsivät trumpettia ennenkuulumattoman monipuolisesti ja haastavasti.

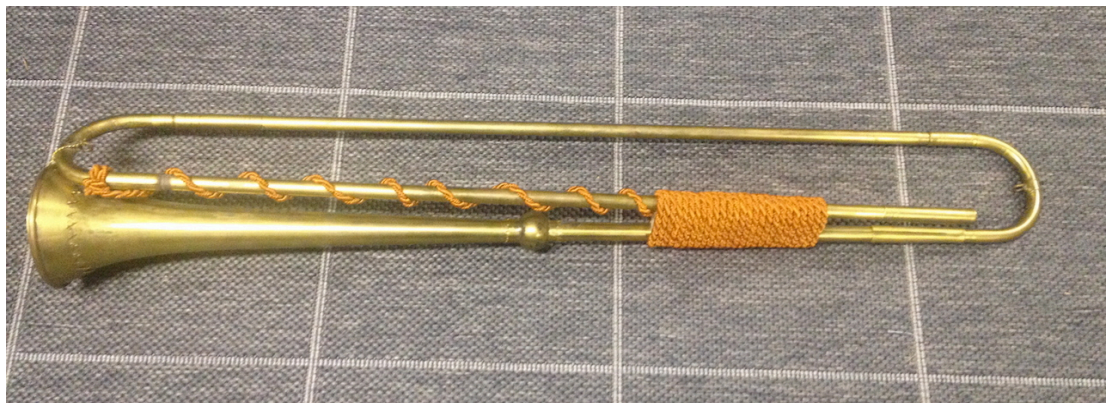
1700-luvun trumpeteilla oli soitettavanaan huomattavan useita erilaisia soittimia. Trumpetistit vaihtelivat käyrätorvimaisen *corno da caccian*, käyrätorvimaisesti taivutetun trumpetin *tromba da caccian* ja pitkänmallisten fanfaaritorvimaisten trumpettien välillä. Lisäksi käytössä oli erilaisia vetotrumpetteja (muun muassa vain Bachin sävellyksissään käyttämä *tromba da tirarsi*), joita soitettaessa instrumentin viritystä pystyttiin muuttamaan pausunamaisella luistilla. Saattoivatpa trumpetistit vaihtaa välillä käärmeenmalliseen puusta valmistettuun bassosoittimeen serpentiinkin. (Smithers 1992),(Smithers 1977.) Myös sinkki kuului monien trumpetistien soitinvalikoimaan. Esimerkiksi kuuluisan 1700-luvun trumpetistin Gottfried Reichen sävellystuotannossa on sävellyksiä sinkille ja hän soitti itse trumpetin lisäksi sinkkiä ja suurta määrää muita vaskipuhaltimia tai niiden kaltaisia soittimia. (Eichhorn 1993.) Yleisimmin trumpetistien soittimet oli-

vat kuitenkin D- tai C-vireisiä pitkänmallisia luonnontrumpetteja. Yleinen viritystaso oli yleensä nykyistä matalampi. (Katso luku 5. virityksistä)

Luonnontrumpetille sävellettiin orkesterimusiikkia 1800-luvun jälkipuoliskolle saakka. Soittimen kultakausi solistisena ja ylärekisterissä kimmeltävänä virtuoosisoittimena (clarino-trumpetti) loppui kuitenkin klassismin ajan uudenlaisen sointi-ihanteen ja siihen helpommin sopineen klarinetin, eli ”pikku-clarinon” yleistymisen myötä 1700-luvun lopulla. (Vienna symphonic library 2014) Trumpettiakin yritettiin muokata uuteen muotiin sopivammaksi. Esimerkiksi itävaltalainen Anton Weidinger kehitti läppätrumpetin, millä pystyttiin soittamaan asteikoita ja jopa kromatiikkaa myös alemmassa rekisterissä. Haydn ja Hummel sävelsivät tälle soittimelle kuuluisat trumpettikonserttinsa, mutta kovin laajaan käyttöön soitin ei kuitenkaan levinnyt. (Russell 2014)

Takaisin selkeästi solistisen soittimen rooliin trumpetti nostettiin vasta venttiilien keksimisen myötä. Vaikka venttiilit alkoivat mullistaa vaskisoittoa 1820-luvulla, kirjoittivat useimmat säveltäjät kuitenkin vielä pitkään orkesteriteoksensa luonnontrumpetti mielessään, ja monet soittajat jatkoivat luonnontrumpetin käyttöä kokiessaan vasta kehitetyt venttiilisoittimet äänellisesti vielä raakileiksi. (Vienna symphonic library, 2014) Venttiilisoittimia ja luonnoninstrumentteja käytettiin myös rinnakkain, kuten varhaisromanttisessa Hector Berlioz’n *Fantastisessa sinfoniassa* vuodelta 1830. Berlioz sävelsi sinfoniaansa soitettavaa sekä kahdelle luonnontrumpetille että kahdelle venttiileillä varustetulle kornetille. Muista kohti romantiikkaa musiikkia vieneistä ainakin Richard Wagner käytti varhaisissa teoksissaan luonnoninstrumentteja ja venttiilisoittimia yhtä aikaa. Näin hän teki esimerkiksi oopperassaan *Rienzi* vuonna 1840, minkä partituuriin Wagner merkitsi kaksi venttiilitrumpettia (tromba ventile in D) ja kaksi tavallista trumpettia (tromba in D) eli luonnontrumpettia.

Klassismin orkesterissa trumpettia käytettiin lähinnä rytmi- ja harmonia-soittimena yhdessä patarumpujen kanssa. Venttiilisoitinten kehityttyä ja säveltäjien innostuttua niiden uusista mahdollisuuksista tultaessa kohti 1800-luvun loppua ja suuria romanttisia orkesteriteoksia oli luonnontrumpettien aikakausi kuitenkin päätöksessä. Luonnontrumpetin ylärekisterin hyödyntämisen eli clarino-soiton taito oli kateissa noin 150 vuotta, kunnes vanhan musiikin liikkeen voimakkaan nousun myötä 1950-luvulta lähtien myös trumpetin historiallisista vaiheista kiinnostuttiin. Uraa uurtavat trumpettistit ja tutkijat kuten Edward H. Tarr ja Don L. Smithers uppoutuivat lähdekirjallisuuden ja säilyneiden alkuperäissoittimien maailmaan ja alkoivat pikkuhiljaa selvittää luonnontrumpetin mysteeriä. Muuttuneiden instrumenttien myötä myös trumpetin soittotapa oli kuitenkin muuttunut huomattavan paljon. Lähinnä soittimen vireongelmat, eli luonnonsävelsarjaan kuuluvat ”epäpuhtaudet” tuntuivat 1900-luvun soittajasta sietämättömiltä ja niiden ratkaiseminen puhtaasti soittoteknisillä muutoksilla hyvin työläältä. Niinpä päädyttiin kehittämään barokkitrumpetti, jossa hyödynnettiin modernia tietämystä soitinrakentamisesta ja äänen käyttäytymisestä, käyttäen kuitenkin äänellisinä esimerkkeinä säilyneitä alkuperäissoittimia.

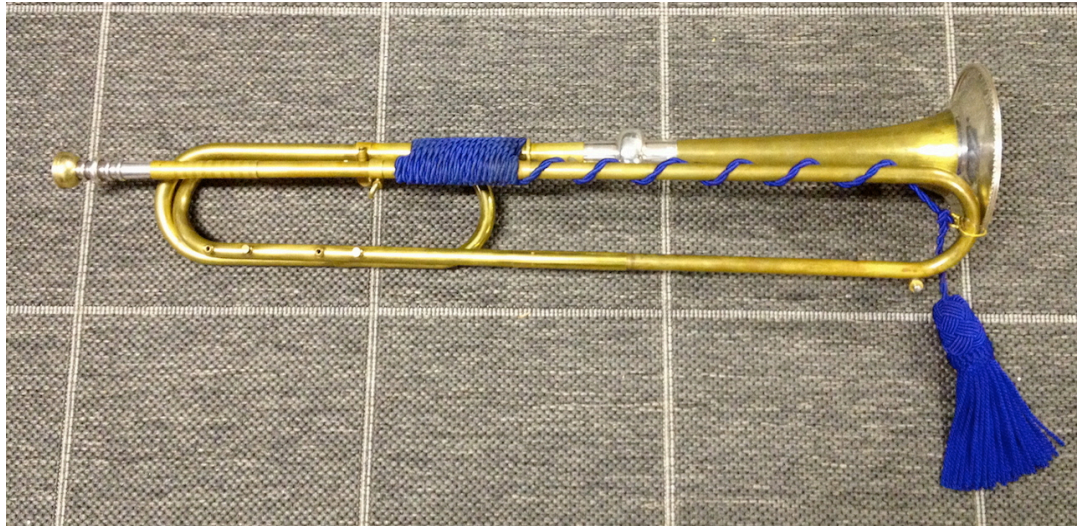
Kuva 1: Hanns Hainleinin Nürnbergissä vuonna 1632 tekemän luonnontrumpetin kopio. Valmistaja Miikka Saarinen Mynämäellä vuonna 2007.

Nykyään luonnontrumpettia soittaessa käytetäänkin useimmiten juuri näitä sormirei'illä varustettuja barokkitrumpetteja. Barokkitrumpetissa

sormilla peitettäviä ja tiettyjä ääniä soitettaessa avattavia reikiä voi olla yhdestä neljään. Reikien avulla pystytään auttamaan joidenkin ongelmallisten äänien kuten toisen oktaavialan f- ja a-äänien intonaatiota. (Kuten trumpeteissa on tapana, ajattelen tässä barokkitrumpetin asteikon aina c-pohjaiseksi. Jos käytössä on esimerkiksi d-vireinen soitin ovat nämä f ja a siis soivat g ja h.) Lisäksi reiät helpottavat ääniin osumista. Osa tutkijoista pitää todennäköisenä että jo 1700-luvun huiman teknisen kehityksen tiimellyksessä olisi keksitty porata soittimiin apureikiä. Myös trumpetinsoiton oppikirjan *“Versuch einer Anleitung zur heroisch-musikalischen Trompeter- und Paukerkunst”* vuonna 1795 julkaissut Johann Ernst Altenburg (Altenburg 1975) mainitsee kirjassaan jonkinlaiset reiät vaskisoittimissa. Voidaankin pitää todennäköisenä, että apureikiä on 1700-luvun aikana ainakin kokeiltu. Niiden käytön laajuudesta tai tavanomaisuudesta ei kuitenkaan ole juuri tietoa. Nykypäiviin alkuperäisiä reiällisiä soittimia ei ilmeisesti ole säilynyt, joten kovin yleisiä ne tuskin ovat olleet.

Myös sormireiättömien, alkuperäissoittimista täysin kopioitujen luonnontrompettien käyttö on periodisoitinten harrastajien keskuudessa viime aikoina yleistynyt. Soittimen haastava intonointi ja ääniin osuminen vaativat kuitenkin soittajalta erittäin suurta paneutumista aiheeseen. Aiheelle omistautuneet soittajat kuten Jean-François Madeuf ovat kuitenkin päässeet luonnontrompetilla erittäin hienoihin lopputuloksiin, joten tulevaisuudessa reiättömillä soittimilla soittaminen yleistyneä edelleen. Kun tarkoitus on soittaa luonnontrompettia sivusoittimena tai orkesterissa yhdessä modernien soittimien kanssa, on reiällisen barokkitrumpetin käyttäminen mielestäni kuitenkin tarkoituksenmukaista. Äänenväriin ja fraseeraukseen suhteen sillä päästään hyvin saman kaltaiseen lopputulokseen alkuperäisten soittimien kanssa, eivätkä intonaatio ja ääniin osuminen muodostu ylitsepääsemättömiksi ongelmiksi.

3. Barokkitrumpetti

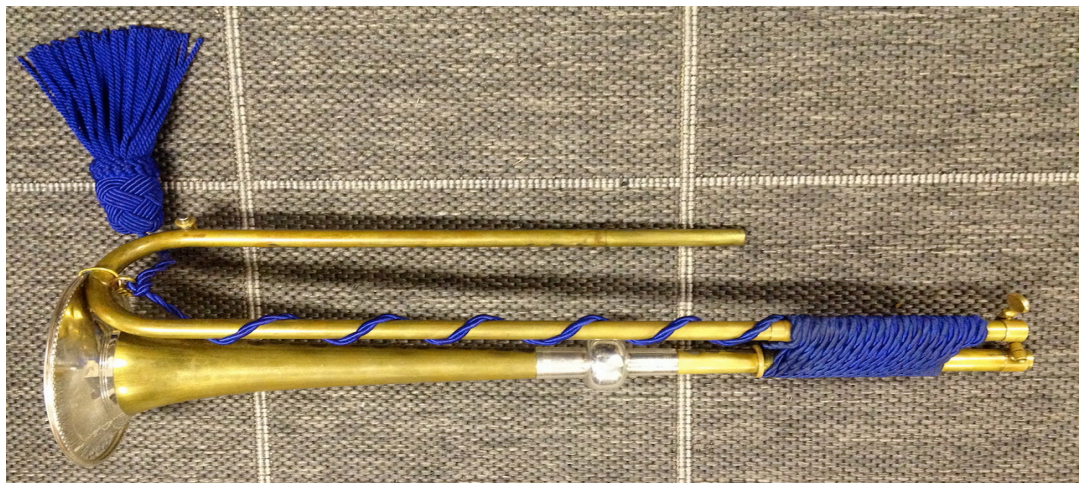
Kuva 2: Kolmireikäinen Egger- barokkitrumpetti modernissa C-vireessä (440 Hz).

3.1 Soitinvalmistajia ja -tyylejä

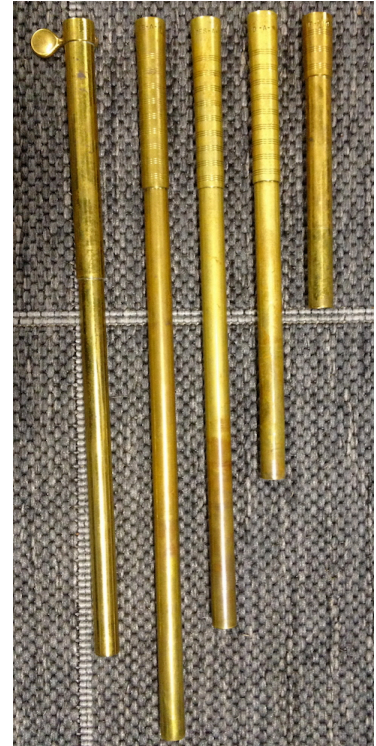
Suomessa yleisimmin käytössä olevia barokkitrumpetteja ovat **kolmireikäiset** (saksalainen malli, lyhyt malli) instrumentit. Niiden soinnilliset esikuvat ovat 1600- ja 1700-lukujen vaihteesta. Alkuperäissoittimista on otettu mallia erityisesti soittimen laajenevaan osaan, eli kelloon, valmistustapoihin ja materiaalivalintoihin. Barokin ajan esikuvistaan huolimatta soittimet soveltuvat myös klassismin ohjelmistoon varsin hyvin. Kolmireikäisen eli lyhyen mallin (esikuvista poiketen soittimiin on tehty ylimääräinen mutka, jolla sormilla peitettäviä reikiä on saatu lähemmäksi soittajaa) suurimmat ongelmat ovat alarekisterin intonaatio ja toisen oktaavialan d-ääneen osumisen haastavuus. Mallin etuja ovat sujuvasoittoinen ylärekisteri ja lyhyemmän mallin mahdollistama hyvä soittoasento. Myös soittimen koko vireen muuttaminen on kolmireikäisessä mallissa tehty varsin helpoksi ja nopeaksi. Virettä vaihdettaessa vaihdetaan mutkalle taivutettu virityssanka, jossa myös sormireiät sijaitsevat, sekä tarvittaessa

suuputki. Ehkä suosituin saksalaisen soitintyyppin valmistaja on tällä hetkellä sveitsiläinen Blechblas-Instrumentenbau Egger. Muita tämän tyyppisten instrumenttien valmistajia ovat esimerkiksi yhdysvaltalainen Naumann ja saksalainen Finke. Tämän oppaan esimerkit viittaavat suurimmaksi osaksi kolmireikäiseen barokkitrumpettiin, koska olen itse soittanut lähinnä sellaista.

Kolmireikäinen barokkitrumpetti koostuu rungosta, sävellyksen vaatiman virityksen mukaan vaihdettavista virityssangoista sekä suuputkista. Suuputket toimivat yleensä useamman virityksen kanssa. Esimerkiksi Eggerin kolmireikäisen soittimen d-suuputkella on mahdollista soittaa myös c-virityksessä ja ces-suuputkella myös des-virityksessä. Lyhyt barokkitrumpetti on mahdollista saada myös irrotettavalla kello-osalla, jolloin kelloa voidaan vaihtaa erityyppiseksi soitettaessa eri aikakausien musiikkia. Kelloosan muodolla on barokkitrumpetin ääniominaisuuksiin hyvin suuri merkitys.

Kuva 3: Kolmireikäisen soittimen runko ilman virityssankaa ja suuputkea. Kuvan soittimeen on lisätty jälkiasennuksena vesiventtiili.

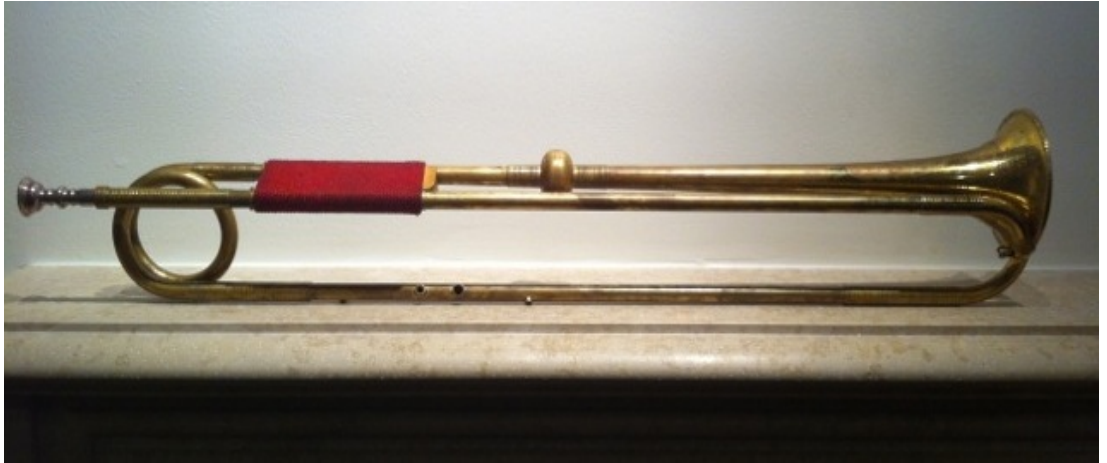
Kuvat 4 ja 5: Vasemmalla (kuva 4) kolmireikäisen barokkitrumpetin viritys-sangat alkaen 415 Hz b-virityksestä (moderni a-vire) kromaattisesti nousten aina moderniin f-vireeseen saakka. Oikealla (kuva 5) saman soittimen erilaisia suuputkia.

Kuvat 6 ja 7: Kolmireikäisen barokkitrumpetin sormireiät (kuva 6). Vasemmassa kuvassa näkyvät etusormella ja nimettömällä/pikkusormella peitettävät reiät. Tulpparuuveilla peitetyt reiät ovat käytössä vain jos viritystä joudutaan laskemaan vetämällä viritys-sankaa auki. (soitettaessa 430hz vireessä) Tällöin tulpparuuvit siirretään kuvassa avonaisina oleviin reikiin. (Yleensä viritystä säädetään vain suuputkesta ja viritys-sanka on painettuna pohjaan saakka) Oikeanpuoleisessa (kuva 7) kuvassa soittimen alapuolelle jäävä peukalolla peitettävä reikä.

Barokkitrumpetin kehitysvaiheisiin kuuluu myös **pelkällä peukaloreiällä varustettu malli**. Tämän tyyppiset soittimet olivat yleisiä vielä 1980-luvulla, mutta 2000-luvulle tultaessa niiden käyttö on huomattavasti vähentynyt osumavarmempien ja intonaation kannalta helpompien kolmi- ja nelireikäisten instrumenttien vallattua markkinoita. Peukaloreiän toimintaperiaate yksireikäisissä soittimissa on täysin identtinen kolmireikäisen mallin peukaloreiän kanssa. Vaikka pelkällä peukaloreiällä varustettu soitintyyppi onkin tällä hetkellä useammilla rei'illä varustettuja barokkitrumpetteja harvinaisempi ilmentys, voidaan sen kuitenkin ajatella olevan monireikäisiä instrumentteja lähempänä alkuperäissoitimia. Yksireikäisessä soittimessa on reikiä avulla puututtu vain luonnonsävelsarjan pahimpiin oikkuihin, eli kaksiviivaisiin a- ja f-ääniin. Muuten soittimen hallinta ja intonointi jää soittajan teknisen osaamisen varaan.

Nelireikäisessä instrumenteissa (englantilainen malli) on toisen oktaavialan d-äänien osumisongelmaan saatu helpotusta kehittämällä äänelle oma apureikä. Tätä soitintyyppiä kutsutaan myös pitkäksi barokkitrumpetiksi tai leikkisästi huiluksi suuremman reikämääränsä vuoksi. Jotkut soittajat pitävät pitkää instrumenttimallia soveltuvampana klassismin repertuaariin juuri d-äänien varmemman osumatarkkuuden ja alarekisterin paremman intonaation vuoksi. Osalle soittajista soittimen koko aiheuttaa ongelmia. Reiät ovat kolmireikäiseen malliin nähden kauempana soittajasta, ja lyhytkätiselle soittajalle tämä saattaa tehdä miellyttävän soittoasennon löytämisen haastavaksi. Nelireikäinen soitin on usein mallinsa ansiosta muutettavissa varsin helposti luonnontrumpetiksi vaihtamalla sormireiällinen pitkä putki reiättömään. Tosin myös joihinkin lyhyen mallin barokkitrumpetteihin on tullut mahdolliseksi hankkia lisäputket, joiden avulla soitin voidaan muuntaa pitkäksi luonnontrumpetiksi. Nelireikäisiä pitkiä barokkitrumpetteja valmistavat mm.: Matthew Parker, Barlow & Martin ja Egger

Kuva 8: Nelireikäinen barokkitrumpetti C-virityksessä. Valmistaja Matthew Parker (kuva Pasi Pirinen).

3.2. Luonnonsävelsarja ja kolmireikäisen barokkitrumpetin (saksalaisen mallin) sormitukset

1= etusormi

3= nimetön/ pikkusormi (käden koosta riippuen)

P= peukalo

Perusajatuksena on, että kaikki reiät ovat sormilla peitettyinä. Merkitty sormitus tarkoittaa siis reiän avaamista.

Hakasulkeisiin kirjoitettuna on myös vaihtoehtoisia sormituksia, mitkä voivat erityisesti nopeammassa kuvioissa olla hyödyllisiä.

3 3 P 1 3 P 3 1 3 3

[P P1 P
 P1 P]

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17

Nuottiesimerkissä näkyy barokkitrumpetilla soitettavat luonnonsävelet, sekä luonnonsävelsarjaan kuulumaton fis^2 , joka kuitenkin esiintyy säännöllisesti barokin ja klassismin ajan trumpettikirjallisuudessa. Kaksi ensimmäistä luonnonsävelsarjan osasäveltä ovat soitettavissa pitkällä luonnontrumpetilla. Lyhennetyissä reiällisissä barokkitrumpeteissa ne ovat kuitenkin lähes toivottoman huonoja ääniä. 11. ja 13. osasävel (f^2 ja a^2) ovat ilman apureikää soitettaessa hyvin epävireisiä. Niiden kohdalla sormireikä onkin erittäin hyödyllinen apu.

Yhdeksännen luonnonsävelen eli d:n varmistamiseksi on kolmireikäiseen barokkitrumpettiin saatavana myös etusormireiän (1) puoliksi tukkiva ruuvi. Kun tämä ruuvi on kiinnitettynä, voidaan etusormea nostamalla varmistaa d-ääneen osumista jonkin verran. Äänen viritys ei tällöin kuitenkaan ole erityisen hyvä. Puoliksi tukkivaa ruuvia ei voida käyttää ohjelmistossa, jossa tarvitaan fis -ääntä 11. ja 12. luonnonsävelen välissä tai 15. luonnonsäveltä eli h-ääntä, sillä näitä ääniä soitettaessa on oltava käytössä kokonaan avoin etusormireikä.

3.2.1 Nelireikäisen (englantilaisen) barokkitrumpetin sormitukset

1= etusormi

2= keskisormi

3= nimetön/ pikkusormi (käden koosta riippuen)

P= peukalo

3 P 3 P 1 3 P 2 3 1 3 3

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17

3.3 Barokkitrumpetin orkesteriohjelmisto

Lähes kaiken ennen 1820-lukua kirjoitetun orkesterimusiikin trumpettiosuudet on sävelletty luonnontrumpetille (joitakin veto- tai läppätrumpettistemmoja lukuun ottamatta). Näin ollen ne soveltuvat soittaviksi barokkitrumpetilla. 1820-luvulla ja sen jälkeen sävelletyssä musiikissa luonnonsoittimen käytettävyys täytyy aina katsoa tapauskohtaisesti. Esimerkiksi kaikki Mozartin, Beethovenin, Haydnin, Bachin ja Händelin orkesteriteokset soveltuvat erinomaisesti barokkitrumpetilla soittaviksi.

4. Sinfoniaorkesterissa tarvittava välineistö

4.1 Soitintyyppien valitseminen

Sinfoniaorkesterikäyttöön soitinta hankittaessa on tehtävä ensin valinta kolmi- ja nelireikäisen barokkitrumpetin välillä. Koska barokkitrumpetin soitto aikoinaan rantautui Saksasta Suomeen Juhani Liston mukana, on hänen käyttämänsä kolmireikäinen instrumentti (eli saksalainen malli) muodostunut maassamme jonkinlaiseksi standardiksi. Nelireikäiset barokkitrumpetit ovat kuitenkin myös harkitsemisen arvoisia. Monet pitävät nelireikäistä mallia äänellisesti ja varsinkin matalamman rekisterin soittovarmuuden osalta jopa lyhyttä mallia parempana. Haasteina nelireikäisessä soitimessa ovat soittoasento ja vähäinen kokemus soittimesta Suomessa. Nykyaikaisen tiedonvälityksen aikana jälkimmäinen ongelma ei kuitenkaan ole erityisen suuri. Monet soitinvalmistajat tekevät nykyään myös klassisia trumpetteja. Jos tarkoituksena on käyttää soittimia ainoastaan klassismin ajan orkesterikirjallisuuteen, suosittelen tutustumaan myös näihin soitimiin.

4.2 Virityssangat ja suuputket

Kun valinta instrumenttityyppien välillä on tehty, on päätettävä mitkä viritykset halutaan hankkia. Usein barokkitrumpettien virityssangat on merkitty modernin virityksen mukaan, eli d-sanka 415 Hz virityksessä on nimeltään des ja 440 Hz (442 Hz) virityksessä d. Suurin osa barokin ajan trumpettikirjallisuudesta on kirjoitettu d- tai c-vireiselle soittimelle. Kun tätä repertuaaria soitetaan periodisoittimin barokkiyhtyeissä, käytetään yleensä a=415 Hz viritystä. Des- ja ces-putket ovat siis tarpeellisia hankintoja jos periodisoittaminen kiinnostaa laajemmin kuin vain klassismin ajan orkesterirepertuaarin osalta. Klassismin repertuaarissa tarpeen ovatkin oi-

keastaan kaikki muut tarjolla olevat vireet aina matalasta a-vireestä korkeaan f-vireeseen. Suurin osa orkesterikirjallisuudesta on kirjoitettu b-, c-, d-, es- tai e-vireisiin. Korkea f-vire ja matala a-vire ovat harvinaisempia.

Vurityssankojen lisäksi virettä vaihdettaessa on usein vaihdettava myös suuputki. Eri vurityksiin sopivista suuputkista saa tietoa soitinvalmistajilta.

4.3 Soittimen kello

Barokkitrumpettiin on mahdollista saada eri aikakausien esikuvien mukaan valmistettuja kelloja (soittimen suppilomaisesti laajenevaa osa). Varhaisemmissa soittimissa kello laajeni yleensä maltillisemmin ja soittimet olivat täysbarokin ajan soittimia pienempiäänisiä. 1700-luvun aikana "kellomuoti" kehittyi enemmän modernin trumpetin kelloa muistuttavaan suuntaan. Sinfoniaorkesterikäyttöön hankittavissa soittimissa tällainen enemmän laajeneva kello on monikäyttöinen sen soveltuessa sekä barokkimusiikin, että klassisen musiikin soittamiseen. Tätä kellotyyppiä edustaa esimerkiksi Egger'in Johann Wilhelm Haas'in esikuvan mukaan valmistama malli.

4.4 Suukappaleet

Barokkitrumpettia soitettaessa on suositeltavaa käyttää erityisesti luonnon- ja barokkitrumpeteille valmistettuja suukappaleita. Näiden suukappaleiden moderneista suukappaleista huomattavasti poikkeavat mittasuhteet tekevät barokkitrumpetin soittamisesta helpompaa ja auttavat saavuttamaan soittimelle ominaisen pehmeän äänensävyn. Suurimmat ja merkittävimmät erot moderneihin suukappaleisiin ovat pituudessa, painossa, porauksessa ja takaporauksen muodossa. Barokkitrumpetin suukappaleita valmistetaan sekä alkuperäisen mallin mukaisilla terävillä reunoilla, että moderneista suukappaleista tutuilla pyöristetyillä reunoilla. Kummatkin vaihtoehdot ovat toimivia, ja itselle sopivin löytyy vain kokeilemalla. Jos tarkoituksena on vaihdella säännöllisesti trumpetin ja barokkitrumpetin välillä ja käyttää

vaihdella säännöllisesti trumpetin ja barokkitrumpetin välillä ja käyttää soitinta lähinnä klassismin ajan orkesterirepertuaariin, voi modernin mallin mukaan pyörästetty suukappaleen reuna olla perusteltu valinta. Erityisesti barokkiohjelmistoa soittaessa olen kuitenkin kokenut alkuperäissuukappaleiden kaltaisen terävän reunan sopivan itselleni paremmin ja auttavan tarkkuudessa ja kestävyudessa varsinkin ylimmässä rekisterissä soittaessa.

Sinfoniaorkesterikäyttöön soittimia hankittaessa on syytä myös kokeilla klassismin ajan esikuvien mukaan valmistettuja suukappaleita. Ne ovat usein hieman lyhyempiä kuin barokin ajan suukappaleet ja voivat helpottaa intonaatiota klassismin ajan ohjelmistossa yleisesti käytettävissä ala- ja keskirekistereissä. Suukappalevalmistajat tekevät myös kopioita modernien suukappaleiden kuppiosista varustettuina barokkitrumpetin suukappaleen takaporauksella ja muulla mitoituksella.

Kuvat 9 ja 10: Trumpetin suukappaleita.

Kuva 9 (vasemmalla): suukappaleet pyörästetyllä (modernin suukappaleen kaltaisella) ja terävällä reunalla.

Kuva 10 (oikealla): modernin suukappaleen ja barokkitrumpetin suukappaleen kokoero (vasemman puoleinen on modernin soittimen suukappale).

4.5 Muu välineistö

- Soitinkotelo

Lyhyen mallista barokkitrumpettia voi kuljettaa tavallisessa trumpetin kotelossa. Pitkille soittimille koteloa hankittaessa on syytä varmistaa soitimen mitat. Barokkitrumpeteille tehdään myös aivan omia koteloita, joihin on tehty tilaa myös useille virityssangoille. Soittimen putkia taipumiselta suojaavien tukien käyttö on kuljetuksessa suositeltavaa, koska barokkitrumpetin putket ovat pitkiä ja modernin trumpetin putkia heikommin tuettuja ja näin ollen alttiita taipumiselle.

- Sordiino

Barokkitrumpettiin on mahdollista hankkia myös alkuperäisten esikuvien mukaan tehtyjä puisia sordiinoita. Ne ovat yleensä transponoivia, eli muuttavat viritystä. Muutos on tavallisesti puoli sävelaskelta. Myös aivan tavallisen modernin (ei transponoivan) sordiinon käyttäminen on mahdollista.

4.6 Barokkitrumpetin huolto ja hienosäätö

Barokkitrumpetista huolehditaan varsin samoin kuin modernistakin trumpetista. Soitinta voidaan pestä vedellä. Lähinnä pesu on tarpeellista suuputkien ja suukappaleen osalta. Koristenarujen ja kädensijan kostumista kannattaa luonnollisesti välttää. Putkien liitoskohtien pitäminen hyvässä rasvassa on tärkeää. Tällöin vältetään ylimääräinen liitoskohtiin kohdistuva rasitus ja vääntö putkien liitoksia kohtaan virettä vaihdettaessa. Käytettävän rasvan on kuitenkin syytä olla riittävän paksua, jotta putket eivät liiku liian herkästi ja soitin pysyy tukevasti kasassa. Suuputken rasvaamisen suh-

teen kannattaa olla varovainen, jotta suuputki ei ala liikkua soittamisen paineesta sisäänpäin.

Barokkitrumpetin reikiä on mahdollista hienosäätää. Perusajatuksena on, että aukon hyvin hienovarainen laajentaminen kohti soittimen kelloa laskee kyseisen reiän avulla soitettavien äänten viritystä. Reiän avaaminen suukappaleen suuntaan taas nostaa hieman viritystä. Laajentaminen ei oikeastaan näy soittimen ulkopuolelle vaan tapahtuu lähinnä putken sisäpinnan ja reiän rajakohdassa. Omissa virityssangoissani tätä tekniikkaa on käytetty joihinkin peukaloreikiin. Vastaavaa tekniikkaa käytetään säädettäessä puupuhaltimien reikiä ja näin ollen ainakin puupuhallinkorjaajat, joilla on jonkinlaista kokemusta metallin kanssa työskentelystä, osaavat säätämistä tehdä. Varminta hienosäädössä on kuitenkin turvautua soittimen valmistajaan.

5. Viritystasot

Soitettaessa barokkitrumpettia muiden periodisoittimien kanssa on yleensä käytössä nykyistä matalampi viritystaso. Barokkiohjelmistossa viritystasoksi on vakiintunut $a^1=415$ Hz ja klassismin ajan ohjelmistossa $a^1=430-435$ Hz. Tämä ei tarkoita, että kaikki musiikki barokin aikaan soitettiin 415 Hz-virityksessä ja 1800-lukua lähestyttäessä viritystasoa nostettiin 15Hz. Itse asiassa viritystasot vaihtelivat eripuolilla Eurooppaa huomattavan paljon (ainakin välillä $A=392$ Hz- $A=466$ Hz). Säilyneiden alkuperäissoittimien perusteella on kuitenkin voitu päätellä, että viritystasot ovat barokin ajasta lähinnä nousseet ja että vielä 1700-luvulla noin nykyisen barokkivirityksen (415 Hz) tasoinen viritystaso on ollut erityisesti maallista musiikkia soitettaessa (Kammerton) varsin tavallinen. Kirkoissa oli taas yleisesti käytössä noin sävelaskelta korkeampi 465 Hz tasoinen viritys (Chorton). Mahdollisesti yhtenä syynä korkeampaan viritykseen on ollut halu säästää urkujen materiaalikustannuksissa. Pillien valmistaminen oli kallista! Tämä noin sävelaskeleen ero virityksessä mahdollisti trumpeteille saman soittimen käyttämisen sekä kirkkomusiikkia, että maallista musiikkia soitettaessa. Kirkossa soitin ajateltiin C-vireiseksi ja hovissa D-vireiseksi.

1800-luvulla viritys oli yleisesti noussut noin 430 Hz:n tasolle ja vuonna 1859 Pariisissa pyrittiin standardisoimaan jo $a^1=435$ Hz viritystä. Viritystason jatkuvalla nostamisella on pyritty voimistamaan soittimien ääntä ja näin vastaamaan suurien konserttitilojen asettamiin kuuluvuushaasteisiin. (Baines & Temperley 2014)

Barokkitrumpetit on yleensä suunniteltu niin, että samalla rungolla voidaan soittaa useissa eri viritystasoissa. Usein barokkitrumpettiin hankitaan putket 415 Hz ja 440 Hz virityksiin ja 430 Hz vire saavutetaan avaamalla 440 Hz virityksen putkia (mahdollisesti sekä suuputkea, että virityssankaa). Jot-

kut valmistajat tarjoavat klassiseen 430 Hz viritystasoon myös aivan omia putkia.

Kuulokuvan kannalta vaihtaminen modernin viritystason ja 415 Hz barokkivirityksen välillä on varsin yksinkertaista. Käytännössä ero on puoli sävelaskelta ja korva hyväksyy muutoksen helposti. Jonkin verran enemmän sopeutumista vaaditaan vaihdettaessa klassiseen 430 Hz viritystasoon. Viritystaso $a^1=430$ Hz on noin neljäsosasävelaskeleen modernia viritystasoa matalampi ja siihen tottuminen vie yleensä enemmän aikaa kuin barokkiviritykseen vaihtaminen. Alkuhämmennyksen jälkeen olen ainakin itse kuitenkin kokenut 430 Hz virityksen soinnin kannalta aina erittäin miellyttäväksi.

Soittoteknisesti virityksen, oli kyseessä sitten viritystason muuttaminen tai samassa viritystasossa tapahtuva sävellajin vaihtaminen, on aina haaste. Vaikka soittimen runko pysyykin samana, muuttuu barokkitrumpetin soittotuntuma paljon virityssankaa vaihdettaessa. Muutos soittotuntumassa on mielestäni verrattavissa erivireisten modernien soittimien välisiin eroihin. Yleensä tuntuu helpommalta siirtyä matalammasta korkeampaan viritykseen. Klassismin orkesteriohjelmistossa joutuu varsin usein vaihtamaan viritystä kappaleen aikana. Usein esimerkiksi sinfonian hidas osa on kirjoitettu eri sävellajiin kuin ääriosat. Tällaisissa tapauksissa virityksen vaihtamisen nopeutta voi lisätä esimerkiksi merkitsemällä suuputkeen lyijykynällä virityksen oikea kohta. Lisäksi on hyödyllistä opetella solfaamaan uudessa virityksessä soitettavat ensimmäiset äänet erittäin huolellisesti aiempaan musiikkiin nähden, sillä soittotuntuma uudessa virityksessä on aluksi joka tapauksessa hieman epävakaa.

6. Barokkitrumpetin soittaminen

Soittoteknisesti barokkitrumpetti eroaa varsin paljon modernista trumpettista. Hyvästä modernin trumpetin äänentuottotekniikasta on kuitenkin hyötyä myös barokkitrumpetin soittamiseen, eikä barokkitrumpetin soittaminen mielestäni haittaa millään tapaa modernin instrumentin soittamista. Olen päinvastoin kokenut, että barokkitrumpetin soittaminen on helpottanut ja vapauttanut äänentuottoani modernilla soittimella.

Esittelen seuraavaksi joitakin mietteitäni barokkitrumpetinsoiton tekniikasta. Suosittelen kuitenkin perehtymään barokkitrumpetin soittamisen tekniikkaan syvemmin opiskelemalla Edward H. Tarrin kirjoittamaa kolmiosaista barokkitrumpettikoulua *"The Art of Baroque Trumpet Playing"*. Teoksen ensimmäinen osa keskittyy soittamisen tekniseen puoleen, ja siitä löytyy harjoituksia kaikkiin tässä osiossa esittelemiini osa-alueisiin. (Tarr 1999)

6.1 Soittoasento

Barokkitrumpettia kannatellaan vasemmalla kädellä. Ote soittimesta otetaan nyörillä sidotun kädensijan kohdalta. Vasemman käden peukalo jää kädensijan soittajan puolelle tai soittajasta katsoen kädensijan vasemmalle sivulle. Muut sormet asettuvat käden kokoon nähden mahdollisimman tukevalla ja mukavalla tavalla kannattelemaan soitinta kädensijan ympäriltä. Vakaa mutta rento vasemman käden ote soittimesta on tärkeä. Otteen ollessa luonteva soitto on mahdollisimman vapautunutta ja oikean käden sormilla pystytään sormittamaan mahdollisimman sujuvasti.

Hyvässä soittoasennossa kyynärpäät ovat noin 45° kulmassa kohti maata. Tällöin ne eivät purista kylkiä eivätkä estä vapaata hengittämistä. Myös liial-

lista kyynärpäiden nostamista on niska- ja hartiaseudun jännitysten ehkäisemiseksi syytä välttää. Rintakehä tulee pitää rennosti avoimena. Tämä mahdollistaa avoimen ja vapautuneen äänen saamisen soittimesta. Myös kaulan ja pään luonnolliseen ja rentoon asentoon kannattaa kiinnittää huomiota.

Kuvat 11 ja 12: Soittoasento ja ote barokkitrumpetista (Kuvat Jorma Rautakoski)

6.2 Äänentuotto

Luonnontrumpettia soittaessa on syytä pyrkiä mahdollisimman vaivattomaan ja lyyriseen äänentuottotapaan. Liialla ilmanpaineella soittaminen

ikään kuin tukkii soittimen äänen ja soittamisesta tulee raskasta. Soittamiseen käytettävän ilman määrän sen sijaan tulee olla runsas. Rennolla ja runsaalla puhalluksella on mahdollista saavuttaa myös rento ja runsas äänenväri.

Hengitys on erittäin suuressa roolissa barokkitrumpettia soitettaessa. Hengityksen tulee olla syvä ja rento. Riittävä ilmareservi soitettaessa mahdollistaa vapaan puhalluksen. Syvästi täytetyistä keuhkoista ilma pyrkii luonnollisesti ulos, eikä puhallusta tarvitse tehostaa juurikaan lihastyöllä. Ilma voidaan ikään kuin päästää ulos.

Suurta ilmanpainetta barokkitrumpettia soitettaessa käytetään lähinnä vain, kun halutaan soittaa yksittäisiä aksentoituja ääniä ylärekisterissä. Tällöinkin on kuitenkin pyrittävä mahdollisimman ilmavaan ja rentoon soittotapaan. Myös artikulaatio eli kielittäminen on aksentoimisessa hyvin merkittävässä roolissa.

Barokkitrumpetin soittamisen opettelu kannattaa aloittaa pitämällä kaikki sormireiät tukittuina. Tällöin voidaan keskittyä pelkästään äänentuottoon, eivätkä vieraat sormitukset häiritse oppimista. Reiät suljettuina soittaminen tutustuttaa soittajan myös luonnonsävelsarjan ominaisuuksiin. Kun soittaja tuntee luonnonsävelsarjan lainmukaisuudet, on myös sormireikien toimintaperiaatteet helpompi hahmottaa.

6.3 Artikulaatio

Erilaiset artikulaatiomahdollisuudet barokkitrumpettia soitettaessa ovat lähes rajattomat. Barokkimusiikkia soitettaessa nopeiden kuvioiden perusartikuloitintapa on yleensä hyvin lyyrinen. Barokin aikaan oli lisäksi tapana korostaa vahvoja tahdinosia heikkoihin nähden. Tämän vuoksi nopeita kuvioita soitetaan usein ”tiditydi”- tai ”tiritiri”-tyyppisellä kielityksellä, missä t-kielitys osuu vahvaksi tarkoitetulle tahdinosalle ja pehmeämpi kon-

sonantti heikolle. Tavoitteena pitkissä kuudestoistaosakuvioissa on sujuva, ”helminauhamainen” soittotapa.

Modernia soitinta pitemmän putkensa myötä barokkitrumpetti pehmentää artikulaatioita jonkin verran. Tämän takia on mahdollista käyttää myös erittäin kovia vasaramaisia alukkeita. Nämä voivat olla hyödyllisiä erityisesti ylärekisterin alukkeissa. Jotta tämäntyyppinen artikulaatio toimisi, tulee ”vasarakielen” takana olla runsaasti ilmaa. Lopputuloksena on räiskyvä akcentoitu aluke.

Erittäin käyttökelpoinen artikulaatio barokkitrumpettia soittaessa on myös pehmeä, legatomaista soittoa lähentyvä kielitystapa. Tämän tyyppinen artikulaatio toteutetaan erittäin nopealla kielityksellä ja runsaalla ilman käytöllä. Käytettävä konsonantti on jossain t:n ja d:n välissä. Tavoitteena on tunne katkeamattomasta ja fraasin edetessä kiihtyvistä puhalluksesta. Legatokieltä voi harjoitella toistamalla nopeasti yhtä ääntä keskirekisterissä. Kielityksen on oltava mahdollisimman nopea ja äänen resonanssi on pyrittävä pitämään mahdollisimman täytenä, vaikka soiton voimakkuus pysyykin noin mezzo fortin tasolla.

Yleisellä tasolla kannustan etsimään barokkitrumpettia soittaessa mahdollisimman monipuolisia artikulaatiotapoja. Monet kielitystavat, jotka modernia trumpettia soittaessa tuntuisivat naurettavilta, ovatkin barokkitrumpettia soittaessa hieno lisä ilmaisurepertuaariin.

6.4 Sormitekniikka

Varsin ilmeinen ero barokkitrumpetin ja modernin trumpetin välillä on tietysti venttiilien puuttuminen barokkitrumpetista. Venttiilien sijaan oikean käden sormilla operoidaan sormireikiä. Sormireikätekniikan oppiminen auttavalle tasolle ei kuitenkaan vaadi vuosikausien työntekoa, vaan määrä-

tietoisella harjoittelulla reikien käytön saloihin on mahdollista päästä sisälle varsin nopeasti. Sormitekniikkaa harjoitellaan hieman saman kaltaisilla harjoitteilla kuin modernin trumpetinkin venttiilitekniikkaa. Harjoituksissa toistettaviin kuvioihin on pyritty sijoittamaan peräkkäin ääniä, joiden välillä sormitusten vaihtaminen on haastavaa. Sormitustekniikkaa harjoitellessa kannattaa kiinnittää huomiota sormien liikkeen ekonomisuuteen. Toisin sanoen kannattaa pyrkiä pitämään sormien liike mahdollisimman pienenä ja tarkkana.

Myös hyvän käden asennon löytäminen on sormittamisen kannalta tärkeää. Käden suhteen on syytä kiinnittää huomiota ranteen mahdollisimman luonnolliseen asentoon ja etsiä kädelle kohta, jossa sormet lepäävät sormireikien päällä mahdollisimman rennosti. Sormitustaulukot löydät luvusta 3.2.

7. Kirjallisuutta

Cesare Bendinelli: Tutta L'arte della Trombetta (1614)

- Ensimmäinen trumpettikoulu. Tarjoaa "ikkunan" 1500-luvun trumpetinsoittoon.

Julkaisija: The Brass Press/ Editions Bim, Vuarmarens 1975/2009

Girolamo Fantini: Modo per imparare a sonare di tromba

- 1600-luvun supertähden kirjoittama trumpettikoulu, missä kivutaan jo varsin korkeisiin säveliin clarino-rekisterissä

Julkaisija: The Brass Press/ Editions Bim, Vuarmarens 1975/ 2009

Johann Ernst Altenburg: Versuch einer Anleitung zur heroisch-musikalischen Trompeter- und Pauker-Kunst (Trumpeters' and Kettledrummers' Art)(1795)

- Altenburgin ansiokas yhteenveto barokkitrumpetinsoitosta ennen vuotta 1795. Julkaistu myös englannin kielisenä 1975

Julkaisija: The Brass Press/ Editions Bim, Vuarmarens 1975

Edward H. Tarr: The art of baroque trumpet playing

- Moderni barokkitrumpettikoulu yhdeltä merkittävimmistä barokkitrumpetinsoiton esitaistelijoista. Runsaasti hyviä harjoitteita ja ohjeita.

Julkaisija: Schott music international, Mainz 1999

Nicholas Harnoncourt: Puhuva musiikki

- Yksi vanhaa musiikkia käsittelevän kirjallisuuden perusteoksista. Runsaasti painavaa asiaa musiikin esittämisestä.
Julkaisija: Otava , Helsinki 1986

Historic Brass Society

- Historiallisiin vaskisoittimiin keskittynyt kansainvälinen järjestö. Myös säännöllistä julkaisutoimintaa. www.historicbrass.org

8. Kiitokset

Lopputyön lopuksi tuntuu luontevalta kiittää kaikkia opintielläni minua auttaneita. Musiikkiopistot ja Sibelius-Akatemia ovat tarjonneet minulle paljon. Oppilaitokset eivät kuitenkaan olisi mitään ilman niissä opettavia ihmisiä. Minulla on onnekseni ollut mahdollisuus työskennellä useiden erinomaisten opettajien kanssa.

Siispä:

Juha Valve, Tapio Kilpinen, Jorma Rautakoski, Jouko Harjanne ja Juhani Listo. Suuret kiitokset teille kaikille innostamisesta, kykyihini uskomisesta, osaavasta opetuksesta, inspiraatiosta, sekä esikuvina olemisesta!

E erityiskiitokset Juhani Listolle, Pasi Piriselle, Jorma Rautakoskelle, Päivi Järviölle ja Minna Hoville heidän tarjoamastaan avusta tätä lopputyötä tehdessäni.

9. Läheteet

- Altenburg, Johann E. 1975. Trumpeters' and Kettledrummers' art. Vuarmarens, The brass press/ Editions BIM. [Versuch einer Anleitung zur heroisch-musikalischen Trompeter- und Pauker-Kunst 1795]
- Baines, Anthony & Temperley, Nicholas 2014. *Pitch. The Oxford companion to music.* Verkkosivusto. Noudettu osoitteesta <http://www.oxfordmusiconline.com> [Luettu 30.3.2014.]
- Eichhorn, Holger 1993. Gottfried Reiche: Twenty-four Quatricinia Rediscovered. *The Historic Brass Society Newsletter (5)*. 4-5
- Russell, William 2014. *The keyed trumpet.* Verkkosivusto. <http://www.thekeyedtrumpet.co.uk>. [Luettu 15.3.2014.]
- Smithers, Don. L. 1992. Mozart's orchestral brass. *Early Music* , 20 (2).
- Smithers, Don. L. 1977. The baroque trumpet after 1721. *Early Music* , 5 (2).
- Tarr, Edward. H. 1999. The art of baroque trumpet playing. Mainz: Schott.
- Vienna symphonic library 2014. Verkkosivusto. Noudettu osoitteesta <http://www.vsl.co.at/en/70/3139/3143/3144/5421.vsl>. [Luettu 15.3.2014.]